

Govor predsednika SDGD Dušana Zelenjaka ob »Dnevu gradbincev 2012«

Spoštovani,

v naši sredini prav prisrčno pozdravljam predsednika ZSSS g. Dušana Semoliča in predstavnika Združenja delodajalcev Slovenije Sekcije za gradbeništvo, g. Lovra Krapeža. Pozdrav tudi vsem vam spoštovani kolegi, predstavniki organov in delovnih teles SDGD.

Zopet je minilo eno leto in ponovno obeležujemo stanovski praznik gradbenih delavcev. Minilo je leto, ki nam ni bilo naklonjeno in je v dejavnosti gradbeništva prineslo velike spremembe.

Kot je bilo že povedano, mineva 75 let od podpisa prve panožne kolektivne pogodbe, podpis je sledil dolgotrajni stavki. Človek bi mislil, da je to šala, a danes na žalost po stavki v gradbeništvu sledi zapiranje družb in stečaji. Delavci pa končajo na zavodu za zaposlovanje in zopet pozneje v večini primerov postanejo žrtve raznih špekulantov na trgu dela, kot da že niso doživeli dovolj razočaranj. Obljube o tem, da se v tujini cedita med in mleko se po navadi končajo klavrno za delavce.

Preteklo je toliko let od podpisa prve kolektivne pogodbe, ampak ni prišlo do pozitivnega premika v miselnosti lastnikov in delodajalcev. Danes se delodajalci še vedno poslužujejo metod, ki bi se jih pred 75 leti sramovali. Dogaja se razvrednotenje poklica gradbenega delavca, dogaja se razčlovečenje, odvzem dostojanstva. Tem dogodkom in načinom delovanja pa ni videti konca.

Tu se pričinja naše poslanstvo, da z zavzetostjo in pogumom naredimo vse za zaščito in pridobitev pravic in izboljšanje pogojev dela ter medčloveških odnosov in če je potrebno naučimo

delodajalce, da je za njih najboljše, da imajo zadovoljne, zdrave delavce, delavce, ki živijo urejeno življenje. Dovolj je govoric o tem kako ne razumemo, kako smo predragi, čas je pokazal, da še predobro razumemo in da je bil davek, ki se plačuje sedaj velik, če ne že prevelik in tega ne bomo v bodoče podpirali. Ko nam to govorijo, podjetja ugašajo ena za drugim, znanje se izgublja, delavci odhajajo, pobudo prevzemajo tuja podjetja, ki jih zanima zopet samo dobiček, z to razliko, da glavnina denarja odhaja v tujino, naša država, naša sociala pa od tega nima nič. Stanje v branži je še vedno nevzdržno. Človek bi mislil, da so se tisti, ki še delujejo na trgu česa naučili, pa temu ni tako, metode so kljub slabim izkušnjam, še vedno enake, pomeni uničujoče za podjetja. Verjetno obstajajo izjeme, dobra podjetja in družbe, zato na tem mestu želim, da se začne govoriti o njih, da se z prikazovanjem dobre prakse vnese kanček razuma v to kaotično stanje v branži. Dobra praksa se ignorira, država in njene institucije pa so neaktivne in kot po navadi - psi lajajo, karavana gre naprej.

V sindikatu smo menja, da za vsako ceno, tudi na račun kršenja delavskih pravic ni smiselno ohranjati pri življenju družb, ki so obsojene na počasno propadanje, s tem ne delamo nikomur nič dobrega. Naj ostanejo dobri. Tisti, ki vedo kaj je pomembno - da je pomemben tako delavec, kot lastnik, da eden brez drugega ne moreta. Za to je potrebno spoštovanje, ki bazira na obojestranskem zaupanju in tega si je potrebno pridobiti s transparentnim in strokovnim delovanjem tako sindikata, kot lastnikov in njihovih predstavnikov v raznih združenjih.

Zato se v dani situaciji postavlja vprašanje zakaj se delavci združujejo v sindikat delavcev gradbenih dejavnosti - nekoč za povečevanje pravic, dosego višjih ciljev, danes za ohranitev pravic ter zato, da se končajo agonije v podjetjih, ki so z svojim poslovanjem nasedla.

Menim, da je potrebno obrniti nov list. Po vseh izkušnjah moramo znati reči odločen »ne« zmanjševanju pravic. Dajejo nam primere iz tujine – ja, oprostite mi še nismo niti do tja prišli! Kako se naj odpravimo nečemu, kar bi naj bilo višje kot je normalno.

Čez vsa leta zadnjega strmega vzpona gradbenih del, investicij se je vedno pozabljal na zaposlene. Seveda so tudi tu možne redke izjeme, a prihajalo je do razvrednotenja poklica gradbenega delavca. Le temu je potrebno vrniti ugled, dostojanstvo in spoštovanje. To lahko uspe le, če so vsi socialni partnerji za to zainteresirani.

Sprašujem se kdaj bo prišel trenutek, ko bodo delodajalci spoznali potrebo po gradbenih delavcih z znanjem in izkušnjami. Po delavcih, ki s samostojnim, ustvarjalnim in inovativnim načinom dela lahko potegnemo to nasedlo barko - slovensko gradbeništvo - naprej. Seveda pa imajo ti delavci svojo ceno, zahtevajo svoje pravice, te mora sindikat izpogajati in seveda je za to potrebno imeti na drugi strani modrega pogajalca, ki vidi v prihodnost in premore kanček socialnega čuta.

Ob dnevu gradbincev ne smemo pozabiti na naše sodelavce, ki so prišli na delo za mizerno plačilo, da omogočijo svojim družinam preživetje, svojim otrokom šolanje, pa se nikoli niso vrnili domov. Spomnimo se umrlih gradbenih delavcev v delovnih nesrečah, katerim je v večini primerov botrovalo varčevanje pri varovalni opremi in nedosledno izvajanje predpisov. Teh je bilo v zadnjih letih zelo veliko. Nikoli ne smemo pozabiti nanje in zato v njihovem imenu zahtevam, da se pogoji dela izboljšajo, varnost na delu dosledno izvaja in spoštuje. V njihovem imenu zahtevam to, kar vsakemu delavca pripada. Nikoli ne smemo pozabiti na krvavi davek, ki so ga plačali delavci v zlatih časih gradbeništva, ko so umirali na delovnih mestih. Zato ne pristajamo na zmanjševanje pravic. Nikoli! Eno izgubljeno življenje je preveč, kje pa so vsi tisti, ki so postali dela

nezmožni zaradi nezgod? Tisti, ki imajo omejitve, so invalidi. Zato ne smemo dovoliti, da bi se pozabilo na te delavce – še posebno takrat, ko trdijo, da je cena gradbenega delavca previsoka. Ne cena ni previsoka. Previsok je davek, ki so ga plačali delavci. To naj se nikoli ne pozabi in nikoli več ne ponovi. Zato bomo tudi v imenu teh delavcev zahtevali dostojno plačilo za delo in spoštovanje človeškega dostojanstva.

Ugotavljam, da smo zopet na začetku, ko bo potrebno postaviti temelje, na novo doreči pravice in poskrbeti za blagostanje zaposlenih v dejavnosti. Razvoj je šel naprej, v naši dejavnosti pa se zdi, kot da se je čas ustavil. Še več, kot da se vrta nazaj, kot da se vračamo v preteklost. Menim, da morajo sindikat in delodajalci skupaj pristopiti k nadaljnjemu reševanju problemov. Iz krize in krča v katerem je sedaj slovensko gradbeništvo, se je potrebno nekaj naučiti za bodoče rodove in nikoli več ponoviti enakih napak. Čaka nas veliko dela in upam da smo dorasli izzivom, kot so bili naši predhodniki pred 75 leti.

Seveda je to lažje povedati, kot pa narediti, saj se pravni subjekti zatekajo najraje k preverjenim rešitvam, ki so kot vemo botrovale tej krizi in težavam v podjetjih.

Delo na črno, kršitve delovnega časa, preobremenjevanje, psihično nasilje, nespodobno vedenje do sodelavcev. Skratka nespoštovanje osnovnih vrednot in načel po katerih se razlikujemo od živali in se imamo za višje razvito vrsto. Pa smo res?

To govorim iz izkušenj in sprašujem se ali nihče v Sloveniji ne razmišlja, da je čas, da gremo korak naprej? Da je čas, da prenehamo z omejevanjem pravic - ki so že tako nizke - in jih gradbeni delavec nima veliko. Kaj res ni čas? Na to naj si odgovori vsak posameznik

sam. Jaz menim, da je čas, da znamo in zmoremo. Seveda kot enakovredni socialni partnerji sindikat in delodajalci.

Zgodil se je propad velikih gradbenih podjetij, kljub temu se razmišljanje odgovornih ni spremenilo. Večina še vedno vidi v sindikatu sovražnika številka ena. Res bi želel, če mi kdo pove katero gradbeno podjetje je propadlo zaradi sindikata in njegovega delovanja ter sindikalnih aktivnosti. Prej zaradi premajhnega vključevanja sindikata ali zaradi tega, ker ni bilo organiziranega sindikata. Menim, da so takšnemu razmišljanju dnevi šteti. Stopimo skupaj in postavimo na noge slovensko gradbeništvo. Feniks je vstal iz pepela. Naj velja enako za našo dejavnost in nikoli naj se ne ponovijo napake, ki so bile storjene v preteklosti.

Na tem mestu bi se dotaknil države in njene vloge. Kot zakonodajalca in nadzornika izvajanja predpisov ter na njeno nezainteresiranost, da poseže v gradbeništvo - kar je storila Nemčija - saj je vpliv gradbeništva na ostalo industrijo zelo velik. Politiki in gospodarstveniki so na veliko zagovarjali nacionalni interes in njegov pomen, a se je vse izjalovilo ravno zaradi nedoslednega delovanja države in njenih institucij. Tako smo namesto, da bi se povzpeli na Olimp prišli v bedo današnjega gradbeništva in 75 let od podpisa prve kolektivne pogodbe ne ve nihče kako naprej, če pa kdo ve se ideja zatre že v kali. Zato je skrajni čas, da se reče dovolj - tako več ne gre.

Vsi prisotni vemo, kje smo. Mislim, da ga ni med nami, ki se ne bi strinjal s tem, da je potrebno temelje postaviti na novo in dobro. Zato menim, da je čas, da strnemo vrste, obrnemo nov list in poiščemo skupne rešitve za izhod iz trenutnih razmer. Seveda tudi ob sodelovanju aktualne politike, ki ima v rokah vsa orodja in lahko prispeva levji delež k reševanju slovenskega gradbeništva.

Ne pozabimo, da so v dejavnosti bile v zadnjih letih, še posebej od začetka krize naprej, kršene osnovne pravice zaposlenih. Pri tem je potrebno opomniti, da so delavske pravice tudi človekove pravice, ob tem bi se lahko vsi skupaj malo zamislili. Recimo dosedanjemu načinu ne, recimo ne vsem, ki bodo poskušali na tak način. Začnimo s sodelovanjem in spoštovanjem. Začnimo spoštovati delo, naj to postane vrednota. Zagotovimo pošteno plačilo, da bom čez leto lahko ponosno zrl nazaj na prehojeno pot.

Sedaj pa res zaključim in vam ob prazniku slovenskih gradbincev še enkrat iskreno čestitam z željo, da čestitke prenesete med zaposlene. Da vedo, da so del ene velike družine slovenskih gradbenih delavcev, z dolgoletno zgodovino. Delodajalcem malo več posluha in modrosti pri reševanju problemov in več posluha za zahteve sindikata in menim, da so vrata na poti do uspeha na stežaj odprta.

Tako, kot je bilo ne bo nikoli več, mora biti boljše. Sindikat je v danem trenutku edini steber in branik, ki ščiti pravice. Pravijo, da edini prijatelj delavcev!? Ja, zato storimo vse, da bomo upravičili zaupanje naših članov. Ne pozabimo, da bi brez pridnih rok in znanja teh delavcev verjetno še zmeraj živeli na drevesih, ob tem bom zanemaril dejstvo, da se eni obnašajo tako kot da še vedno z eno roko visijo na veji. Brez teh pridnih in sposobnih delavcev ne bi danes sedeli tukaj, ne bi bilo toplih domov.

Zato poskrbimo, da bodo slovenski gradbeni delavci deležni časti, kakršna jim pripada. Njim, ne nam.

Še enkrat ISKRENE ČESTITKE!